

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาระดับปริญญาโท โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาหาความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เปรียบเทียบความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มี ระดับชั้นยศ ระยะเวลา การรับราชการ ตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ กับความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำการศึกษาจากข้าราชการตำรวจที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในสถานีตำรวจภูธรเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 865 นาย โดยแบ่งระดับชั้นสัญญาบัตร จำนวน 124 นาย และระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ จำนวน 741 นาย สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้ใช้วิธีการคำนวณ โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 355 นาย เป็นระดับชั้นสัญญาบัตร จำนวน 95 นาย และระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ จำนวน 260 นาย ในการรวบรวมข้อมูลใช้เครื่องมือเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น และให้คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าแบบอิสระตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปทดลองใช้กับข้าราชการตำรวจภูธร ภาค 5 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 นาย เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผลจากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.54 และค่าความเชื่อมั่นของความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.92

การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ออกเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบทดสอบครบ 355 ฉบับ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้ค่า t-test เปรียบเทียบความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมกับตัวแปรต่างๆ จำนวน 2 กลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความตระหนัก ด้วยสถิติสัมพัทธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งผลการสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ลักษณะทั่วไปของข้าราชการตำรวจ

ข้าราชการตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ จะมีมากกว่าระดับชั้นสัญญาบัตร เนื่องจากเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรง สำหรับอายุการรับราชการของเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่าช่วง 6-10 ปี มีจำนวนมากที่สุด พบว่ามีตำแหน่งหน้าที่งานด้านการป้องกันปราบปรามมากกว่าตำแหน่งหน้าที่ในด้านอื่น ๆ

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้านพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนร้อยละ 6.17 รองลงมา มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้านพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีคะแนนร้อยละ 4.09 ส่วนความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับกฎหมายด้านพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มีคะแนนร้อยละ 3.56 และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้านพระราชบัญญัติควบคุมการระบายน้ำทิ้ง พ.ศ.2534 มีคะแนนร้อยละ 3.31 ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาระดับความตระหนัก ในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากจะไม่ค่อยสนใจข้อความที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอาพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ความสำนึก และความคิดที่จะรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องปกติ ไม่ร้ายแรงเหมือนกับการกระทำผิดอาญาทั่วไป จึงทำให้ระดับคะแนนของความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการตั้งแต่ 16-20 ปี มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีความรู้ในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน จะมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

7. ความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกัน มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตร มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. ความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีระยะเวลาการรับราชการแตกต่างกัน มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการมากกว่า 20 ปี มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

9. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน จะมีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

10. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อหาความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ปรากฏว่า ความรู้และความตระหนักมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการศึกษา

1. จากผลการศึกษาคำถามที่เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจอธิบายได้จากระเบียบปฏิบัติประจำของเจ้าหน้าที่ตำรวจและระเบียบเกี่ยวกับคดี โดยในส่วนของ การสอบสวน สืบสวน และจับกุม และโดยบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องกระทำการเกี่ยวกับการจับกุมและป้องกันปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมาย ในทางปฏิบัตินั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไปไม่ได้ทำหน้าที่สืบสวนและสอบสวนเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ จึงไม่ต้องรู้ซึ่งเกี่ยวกับกฎหมายเรื่องหนึ่งเรื่องใดมากนัก เพียงแต่เป็นผู้รู้กฎหมายนั้นอย่างกว้างๆ ก็เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ได้กล่าวแล้ว ประกอบกับประชากรที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน-พลตำรวจ ดังนั้นกลุ่มประชากรดังกล่าวจึงไม่เห็นความสำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อมมากนัก จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาเองพบว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบผู้กระทำผิดจะแจ้งฐานความผิดซึ่งมักจะเป็นข้อกล่าวหาที่กว้างๆ ที่ครอบคลุมด้วยกฎหมายนั้นๆ แล้วนำส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี ซึ่งกฎหมายสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคดีความต่างๆ ซึ่งยังไม่ค่อยได้นำมาใช้ให้เป็นปกติเหมือนกับกฎหมายอาญาซึ่งผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มักจะกระทำความผิด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงมักมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในวงกว้าง ๆ เฉพาะมาตราหลัก ๆ เท่านั้น จึงมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับดังกล่าว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน สงวนบุญยุติรี (2532) ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจในภาคตะวันตกมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง กวี สุภานันท์ (2535) พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ชัยวัฒน์ ฉันทวรลักษณ์ (2539) พบว่าข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรทางบกและปัญหา มลพิษทางอากาศในระดับปานกลาง และ วุฒนธร ตั้งตฤณกุล (2540) พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ ภูธรจังหวัดลำปางมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

2. จากสมมติฐานที่ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกัน จะมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมสูงกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ น่าจะเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี อีกทั้งประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องศึกษากฎหมายด้านต่างๆ ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ โดยจะต้องนำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมาแนะนำหรือให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ นำไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง และโอกาสที่เจ้าหน้าที่

ตำราจะระดับชั้นสัญญาบัตร จะได้รับการอบรมหลักสูตรที่ใกล้เคียงสูงกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ ซึ่งในเนื้อหาวิชาในการอบรมส่วนใหญ่จะเน้นเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆที่จะต้องนำไปปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมมากกว่าระดับชั้นประทวน

3. จากการวิเคราะห์ตัวแปรระยะเวลาการรับราชการ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการในช่วง 16 - 20 ปี จะมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มอื่น อาจเป็นเพราะว่า ระยะเวลาในการทำงานนาน จึงทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ทำการให้เกิดการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้รับจากการศึกษาข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์ และรายละเอียดต่างๆ โดยผ่านการรวบรวมและสะสมไว้เพื่อสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับราชการระยะเวลา 16 -20 ปี เป็นกลุ่มที่มีวุฒิภาวะที่สามารถแสดงออกหรือให้ความคิดเห็นได้ ซึ่งได้จากสิ่งสมประสบการณ์ในช่วงเวลาที่พอเหมาะ ไม่น้อยไปหรือมากเกินไปจนเกิดความเบื่อหน่าย จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการในช่วงดังกล่าวนี้ มีความรู้สูงกว่าในช่วงระยะเวลาการรับราชการอื่น

4. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่ไม่ต่างกันด้านงานป้องกันปราบปราม งานสืบสวน งานสอบสวน งานการจราจร และงานธุรการ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรู้เรื่องกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการลึกซึ้งมากนัก เพียงแต่ให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนั้นๆ อย่างกว้างๆ ก็เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และระเบียบการที่เกี่ยวกับคดี จึงไม่จำเป็นที่งานด้านใดด้านหนึ่งจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนายเคยผ่านการดำรงตำแหน่งหน้าที่ในด้านต่าง ๆ มาก่อน ซึ่งเคยมีตำแหน่งหน้าที่มากกว่า 1 ตำแหน่งขึ้นไป เนื่องจากการสับเปลี่ยนตำแหน่งงานของผู้บังคับบัญชา และจากการสมัครใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นในการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละนายจึงไม่แตกต่างกัน ประกอบกับการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความสำคัญหรือไม่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมแล้ว ส่วนมากจะมีการประณินประนอมซึ่งกันและกันแล้วจึงปล่อยตัวไป ซึ่งไม่เหมือนกับผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญา เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องทำการจับกุมส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายทุกครั้ง จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่ลึกซึ้ง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่แต่ละด้านจึงมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

5. ความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน สงวนบุญยุติ (2532) พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจในภาค

ตะวันตกมีความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และ ชัยวัฒน์ ฉันทวรลักษณ์ (2539) ที่พบว่าข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจรมีความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายจราจรทางบกและปัญหามลพิษทาง อากาศยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานครในระดับปานกลาง พิจารณาได้ว่า การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการจับกุม การตรวจค้น การประชุมของผู้บังคับบัญชา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดคดีตามเป้าที่สำนักงานตำรวจเร่งระดมกวาดล้างอาชญากรรม โดยไม่มุ่งเน้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อม แต่การได้รับรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดผลกระทบต่อตนเองหรือส่วนรวม รวมถึงตลอดถึงการออกปฏิบัติหน้าที่และ ได้พบเห็นการกระทำผิดต่อสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นถือได้ว่าเป็นบุคลากรโดยตรงที่จะช่วยป้องกัน ปรามปราม ผู้กระทำผิด กฎหมายเพื่อรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้ปลอดภัย จึงเกิดจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อม และความคิดที่จะปฏิบัติต่อการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมกับปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปข้างมาก

6. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกัน จะมีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรก่อนที่จะเข้ามาเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้นั้นจะต้องผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือได้รับการอบรมในหลักสูตรต่างๆที่ใกล้เคียงกันจึงมาปฏิบัติหน้าที่ได้ และจะต้องเป็นหัวหน้าในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ จะต้องกระทำการให้เป็นตัวอย่างที่ดี จึงต้องมีความสามารถเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในด้านงานป้องกันปรามปราม งานสืบสวน งานสอบสวน งานจราจร และงานธุรการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตรจะต้องคอยให้คำแนะนำให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตรมีโอกาสเข้ารับการอบรมสัมมนาในระดับผู้บริหารมากกว่า จึงมีความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิด ความสำนึกในการที่จะรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่ระดับชั้นสัญญาบัตรมีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมสูงกว่าระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ

7. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการแตกต่างกัน มีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อธิบายได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอายุราชการนาน จะมีความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมสูง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่เข้ารับราชการใหม่ๆ ต้องออกปฏิบัติหน้าที่ตามพื้นที่ต่างๆในเขตรับผิดชอบ และจะต้องทำการจับกุมผู้กระทำผิดตามกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา และพระราช

บัญญัติต่างๆที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับการได้เข้าอบรม สัมมนาทางวิชาการหรือ การปฏิบัติงาน ทั้งนอกหน่วยงานหรือในหน่วยงานเดียวกัน การได้รับความรู้จากผู้บังคับบัญชาใน การปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวม หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ กับตนเอง ทั้งหมดเหล่านี้เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมตลอดเรื่อยมาจนมีอายุราชการสูงขึ้น จึงมีการ เรียนรู้และรับรู้สิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น ทำให้มีความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมสูง ขึ้นตามอายุการรับราชการ เพราะเกิดความตระหนักและความรับผิดชอบในหน้าที่ และอาวุโส จึง พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในเรื่องดังกล่าวสูงสุดเมื่อมีอายุราชการมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

8. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีความตระหนักในการรักษากฎหมาย สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะดังที่ได้อภิปรายมา แล้วว่าในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จำเป็นที่จะต้องมีความรู้หรือศึกษากฎหมายด้าน ใดด้านหนึ่ง เพียงแต่ให้รู้จักเป็นอันเพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่แล้ว และเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนายเคย ผ่านงานในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งงาน โดยเกิดจากการโยกย้ายหรือการ สัมผัสใจของตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง การที่ได้เคยปฏิบัติหน้าที่และการรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้มีการ สั่งสมประสบการณ์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีอยู่ภายใต้จิตสำนึก ซึ่งแฝงอยู่ในตัว บุคคล ก็จะผลักดันให้กระทำการต่อสิ่งนั้นอย่างจริงจัง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีงานในตำแหน่งหน้า ที่ที่แตกต่างกันจึงไม่ทำให้ความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปด้วย

9. ความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มี ความสัมพันธ์ในเชิงบวก แต่ไม่ได้หมายความว่า ความรู้สูงจะทำให้เกิดความตระหนักในการรักษา กฎหมายสิ่งแวดล้อมสูง ความสัมพันธ์นี้เพียงแต่บอกว่าสัมพันธ์กันอย่างไรและทิศทางใด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒินธร ดังตฤณกุล (2540:๗) พบว่าความรู้และความตั้งใจในการรักษา กฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดลำปาง มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตรมีความรู้ เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมและมีความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมมากกว่าเจ้าหน้าที่ ตำรวจระดับชั้นประทวน ผู้บังคับบัญชาควรมองเห็นความสำคัญในด้านนี้ ควรส่งเสริมให้มีการ ฝึกอบรมในหลักสูตรที่ใกล้เคียง แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการรักษากฎหมาย สิ่งแวดล้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ ซึ่งการมีความรู้และความตระหนัก ในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมมากจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ ซึ่งเป็น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นส่วนใหญ่ได้เข้าใจและเห็นความสำคัญในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้นเป็น อย่างดี นอกจากนี้การศึกษารุ่นนี้พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการนานมีความรู้

และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมสูง ซึ่งเปรียบได้ว่ามีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ การได้รับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม การรับรู้ข่าวสาร รวมถึงตลอดถึงการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายที่ใกล้เคียงนานกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาการรับราชการน้อย ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับมานั้น จะเป็นพื้นฐานในการสร้างความตระหนักให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมซึ่งจะมีส่วนร่วมในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การศึกษานี้ทำการศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่และเป็นการศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้และความตระหนักของกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น โดยมุ่งเน้นไปที่ตัวบุคคล มิได้มองปัจจัยภายนอก ดังนั้นการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องภายนอกและภายในอะไรบ้าง เช่นการฝึกอบรม การสัมมนา หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งผู้ศึกษายังไม่ได้ทำการศึกษา สำหรับการวัดความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นการวัดที่เกี่ยวกับพฤติกรรม นอกจากจะใช้แบบสอบถามแล้วควรมีการเข้าไปสังเกตด้วย และในการเลือกกลุ่มตัวอย่างนอกจากกลุ่มของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่แล้ว ควรมีการศึกษากลุ่มอื่น ๆ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนควรมีส่วนร่วมในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้ทำให้สังคมส่วนรวมหรือตนเองเกิดความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับการอบรม การสัมมนา หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับความรู้และความตระหนักในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความต้องการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการได้รับการอบรมเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการเสนอแนะให้หน่วยงานต่างๆ ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับทราบเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดให้มีการอบรมและเพิ่มความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป

2. ควรมีการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรนอกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบ